

Денисюк О.В.

д.е.н., проф.

заступник директора з науково-педагогічної роботи

та зовнішніх комунікацій

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

Кошеля Д.І.

магістрант

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

НОРМАТИВНО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИМОГ У БУДІВНИЦТВІ

У сучасних умовах інтенсивної урбанізації та зростання екологічних викликів питання нормативно правового регулювання екологічних вимог у будівництві набуває особливої значущості. Впровадження екологічних стандартів у законодавчу та нормативну базу дозволяє забезпечити баланс між економічним розвитком і охороною довкілля. Це сприяє формуванню безпечного міського середовища, зменшенню негативного впливу будівельних процесів на природу та гармонізації національних норм із європейськими та міжнародними стандартами. Інтеграція принципів сталого розвитку у законодавство є ключовим завданням сучасної державної політики, адже вона дозволяє поєднати економічні інтереси суспільства з екологічною відповідальністю та соціальною орієнтованістю. Такий підхід формує нову якість управління ресурсами, де кожне рішення має довгостроковий ефект і враховує потреби майбутніх поколінь. Законодавство, що базується на принципах сталого розвитку, стає не лише інструментом регулювання, а й механізмом формування нової культури управління. Це створює основу для гармонійного поєднання економіки, екології та соціальної сфери.

Сталий розвиток передбачає баланс між економічним зростанням, охороною довкілля та соціальною справедливістю, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах глобалізації. Включення цих принципів у нормативно правові акти забезпечує системність та довгостроковість державних рішень, які не обмежуються короткостроковими вигодами. Такий підхід дозволяє уникати конфліктів між економічними інтересами та екологічними потребами, створюючи умови для стабільного розвитку суспільства. Водночас він формує нову парадигму державного управління, де головним пріоритетом стає якість життя громадян.

У сфері будівництва та урбанізації інтеграція сталого розвитку означає впровадження екологічних стандартів, енергоефективних технологій та вимог до використання інноваційних матеріалів [4]. Це сприяє створенню

безпечного та комфортного міського середовища, яке відповідає сучасним потребам населення. Використання таких підходів дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля та оптимізувати витрати на експлуатацію будівель. Крім того, вони формують нову архітектурну культуру, де екологічність та естетика поєднуються з економічною ефективністю.

Важливим аспектом є гармонізація національного законодавства з європейськими та міжнародними нормами, що забезпечує конкурентоспроможність країни на глобальному ринку. Це дозволяє залучати інвестиції у «зелені» проекти та підвищувати довіру міжнародних партнерів. Гармонізація також сприяє розвитку інноваційних технологій, які відповідають високим стандартам якості та безпеки. У результаті країна отримує можливість інтегруватися у світові процеси сталого розвитку та зміцнити власну економіку.

Інтеграція принципів сталого розвитку у законодавство передбачає створення механізмів контролю та моніторингу, які гарантують ефективність реалізації екологічних вимог. Це включає проведення екологічних аудитів, сертифікацію будівельних матеріалів та оцінку впливу на довкілля. Такі інструменти дозволяють забезпечити прозорість процесів та підвищити відповідальність учасників будівельної галузі [1; 2]. Водночас вони формують нову систему управління, де контроль стає не лише формальністю, а й реальним механізмом захисту природи.

Соціальний вимір сталого розвитку у законодавстві проявляється у захисті прав громадян на безпечне житло, доступ до якісної інфраструктури та участь у процесах прийняття рішень. Це формує довіру суспільства до державних інституцій та сприяє розвитку громадянської активності. Включення соціальних принципів у законодавство дозволяє забезпечити рівність можливостей та підвищити якість життя населення. Таким чином, соціальний аспект стає невід'ємною складовою сталого розвитку, що поєднує економічні та екологічні цілі.

Економічний аспект інтеграції полягає у стимулюванні підприємств до впровадження ресурсозберігаючих технологій та інноваційних рішень. Законодавство може передбачати податкові пільги, гранти та інші інструменти підтримки, що мотивують бізнес до екологічної відповідальності. Це створює нові можливості для розвитку підприємництва та підвищує конкурентоспроможність економіки. Водночас економічні стимули сприяють формуванню культури інновацій, яка стає рушійною силою сталого розвитку.

Важливим завданням є формування правової бази для циркулярної економіки, де відходи розглядаються як ресурс. Це дозволяє зменшити навантаження на довкілля та створити нові економічні можливості для бізнесу. Законодавче закріплення принципів циркулярної економіки спри-

яє розвитку переробної промисловості та зменшенню кількості відходів. У результаті формується нова модель господарювання, яка поєднує економічну вигоду з екологічною відповідальністю.

Інтеграція принципів сталого розвитку у законодавство потребує міжгалузевої координації – від будівництва та транспорту до енергетики та аграрного сектору. Лише комплексний підхід забезпечить ефективність реалізації цих принципів та створить умови для гармонійного розвитку суспільства. Координація дозволяє уникати дублювання функцій та забезпечує узгодженість рішень на різних рівнях управління. Це формує єдину систему, де всі галузі працюють на досягнення спільної мети – сталого розвитку.

Отже, сталий розвиток у законодавстві стає не лише декларацією, а й практичним інструментом трансформації суспільства. Він формує нову парадигму державного управління, де економіка, екологія та соціальна сфера взаємодіють у гармонії. Інтеграція принципів сталого розвитку дозволяє створити умови для довгострокового розвитку країни та підвищення якості життя громадян. Це є стратегічним завданням, яке визначає майбутнє державної політики та суспільного розвитку.

Інший аспект зазначеної проблеми Правові механізми контролю за використанням екологічних матеріалів у будівництві є важливим інструментом забезпечення сталого розвитку [3]. Вони формують нормативну базу, яка регулює якість матеріалів, їх відповідність екологічним стандартам та безпеку для довкілля (табл. 1). Основою правового контролю виступають закони та підзаконні акти, що визначають вимоги до виробництва, сертифікації та застосування екологічних матеріалів. Це дозволяє створити прозору систему регулювання та уникати використання небезпечних або неякісних ресурсів.

Важливим елементом є екологічна експертиза, яка проводиться на етапі проєктування та будівництва. Вона дозволяє оцінити вплив матеріалів на довкілля та визначити їх відповідність чинним стандартам. Сертифікація екологічних матеріалів є ще одним правовим механізмом контролю. Вона забезпечує підтвердження відповідності продукції міжнародним та національним стандартам, таким як ISO, EN чи ДСТУ [5].

Контроль за використанням екологічних матеріалів здійснюється також через систему державного нагляду. Органи влади мають право перевіряти документи, проводити інспекції та накладати санкції у випадку порушень. Важливим інструментом є ліцензування діяльності підприємств, що виробляють або постачають екологічні матеріали. Це дозволяє забезпечити відповідність виробничих процесів екологічним вимогам. Економічні стимули, закріплені у законодавстві, також виступають механізмом контролю. Податкові пільги, гранти та субсидії мотивують підпри-

емства використовувати екологічні матеріали та впроваджувати інноваційні технології. Міжнародні угоди та стандарти відіграють значну роль у формуванні правових механізмів. Вони забезпечують гармонізацію національного законодавства з глобальними вимогами та сприяють розвитку «зеленої» економіки. Громадський контроль є додатковим механізмом, що підсилює ефективність правових норм. Участь громадських організацій та активістів у моніторингу використання екологічних матеріалів сприяє прозорості та підзвітності [6].

Таблиця 1

Механізми контролю за використанням екологічних матеріалів у будівництві

<i>Механізм контролю</i>	<i>Функція</i>	<i>Очікуваний ефект</i>	<i>Приклад застосування</i>
Закони та нормативні акти	Встановлення вимог до матеріалів	Прозорість та стандартизація	ДБН, екологічні закони
Екологічна експертиза	Оцінка впливу на довкілля	Запобігання шкоді природі	Перевірка проєктів забудови
Сертифікація	Підтвердження відповідності стандартам	Підвищення довіри споживачів	ISO, EN, ДСТУ
Державний нагляд	Інспекції та перевірки	Виявлення порушень	Санкції за використання неякісних матеріалів
Ліцензування	Регулювання діяльності підприємств	Контроль виробництва	Ліцензії на виробництво екологічних матеріалів
Економічні стимули	Мотивація підприємств	Поширення інновацій	Податкові пільги, гранти
Міжнародні стандарти	Гармонізація норм	Інтеграція у світовий ринок	Угоди ЄС, ISO
Громадський контроль	Моніторинг та участь суспільства	Прозорість та підзвітність	Еко-активізм, громадські організації

Таким чином, правові механізми контролю за використанням екологічних матеріалів формують не просто набір окремих інструментів, а цілісну комплексну систему, де гармонійно поєднуються законодавчі вимоги, сертифікація продукції, державний та громадський нагляд, а також економічні стимули для підприємств. Така система забезпечує багаторівневий захист довкілля, створює умови для прозорості будівельних процесів та підвищує відповідальність усіх учасників ринку.

Екологічна безпека, яку забезпечують ці механізми, стає фундаментом для формування нової архітектурної культури, де пріоритетом є не лише економічна вигода, а й турбота про здоров'я людей та збереження природних ресурсів. Використання екологічних матеріалів під контролем правових норм сприяє зменшенню викидів, оптимізації енергоспоживання та

розвитку циркулярної економіки. Це означає, що будівельна галузь поступово переходить від традиційних моделей до сучасних, орієнтованих на сталий розвиток, де кожен матеріал розглядається як частина екологічно відповідальної системи.

У результаті правові механізми контролю стають не лише гарантією дотримання норм, а й потужним інструментом трансформації будівельної галузі. Вони відкривають шлях до інвестицій у «зелені» технології, формують довіру суспільства та міжнародних партнерів, а також створюють умови для інтеграції країни у глобальні процеси сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Склад і зміст проектної документації на будівництво: ДБН А.2.2-3-2014. [Чинні від 2014-10-01]. Київ: Мінрегіон України, 2014, 40 с.

2. “Настанова з виконання розділів “Охорона навколишнього природного середовища” у складі містобудівної документації. Склад і вимоги.” ДСТУ-Н Б.Б.1.1-10:2010. Наказ від 28.12.2010 № 559, [Чинний від 2011-10-01]. Київ: «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування» (НДПІ містобудування).

3. Биваліна М.В. Системний аналіз якості навколишнього міського середовища В зб. "Сучасні проблеми архітектури та містобудування", вип. 44. Київ, КНУБА, 2016. С. 125-128.

4. Краснова Ю.А., Щиглов Є.О. Правове регулювання екологічного обліку в Україні: монографія / за заг. ред. М.В. Краснової. Київ: ЦП «Компринт», 2021. 256 с.

5. Курчин О. Г. Технічні норми та їх роль у містобудівній діяльності: онтологічний і аксіологічний підходи. Право. 2014. Вип. 28. Т. 2. С. 135-140.

6. Савченко А. С. Незавершене та самочинне будівництво як об’єкти цивільних правовідносин : монографія. Х. : Право, 2014. 192 с.

Єрмак Н.О.

магістрантка

ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ В БУДІВЕЛЬНУ ГАЛУЗЬ

Інвестування є важливим аспектом економічної діяльності, оскільки воно забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів у продуктивні сфери, сприяє формуванню капіталу та стимулює економічне зростання. Для Ук-